

กลุ่มที่..... สมาชิกภายในกลุ่ม 1.....
2.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

การทดลองที่ 4

ทฤษฎีเทวินิน และทฤษฎีนอร์ตัน

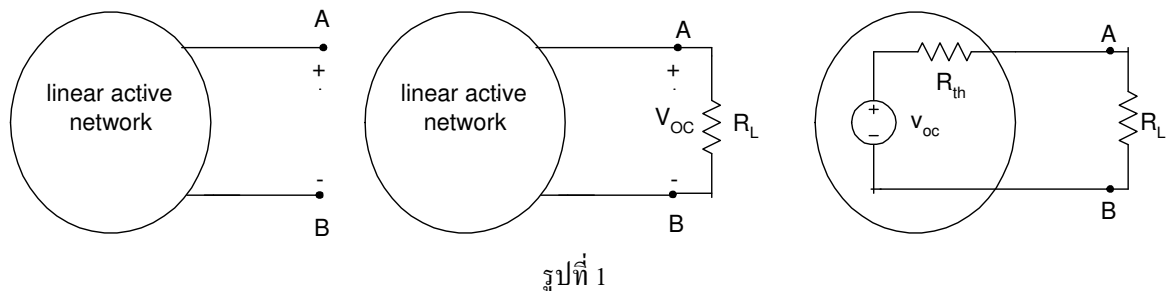
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา ทำความเข้าใจ อธิบาย และสามารถนำทฤษฎีเทวินินและทฤษฎีนอร์ตันมาใช้ในการวิเคราะห์วงจรไฟฟ้าได้

ทฤษฎี

ทฤษฎีเทวินิน (Thevenin's theorem)

ในวงจรเชิงเส้นใดๆที่มีแหล่งจ่ายพลังงานต่ออยู่ด้วยนั้น เราสามารถที่จะขุดวงจรให้อยู่ในรูปของแหล่งกำเนิดแรงดันอนุกรมกับความต้านทานภายใน ซึ่งแหล่งกำเนิดแรงดัน V_{oc} (Open circuit Voltage) หาได้จากแรงดันที่เปิดวงจรระหว่างขั้ว AB ดังรูปที่ 1

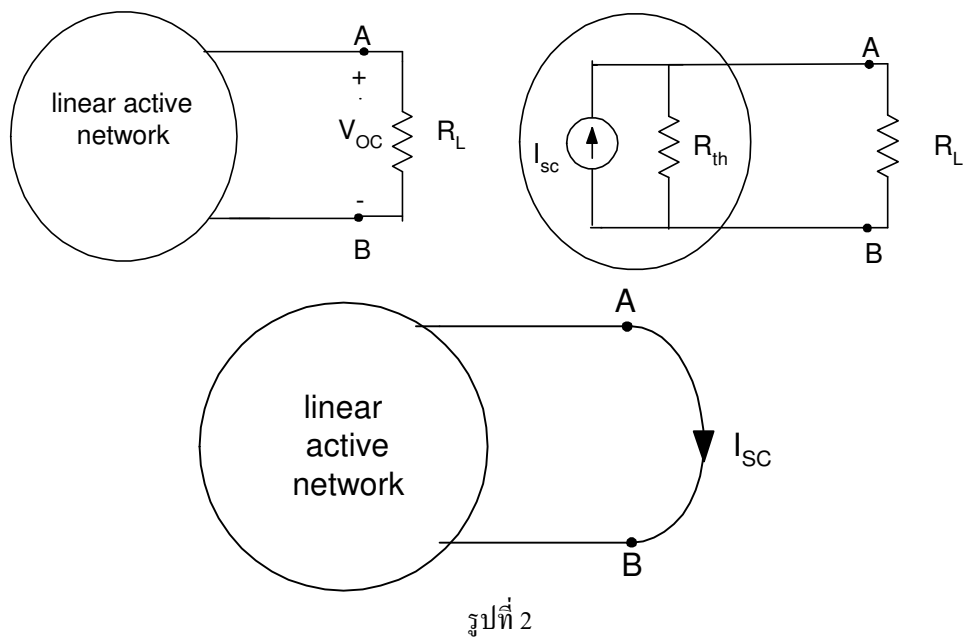

ถ้าวงจรที่เป็น Independent active circuit ความต้านทาน R_{th} หาได้จากความต้านทานทั้งหมดของวงจรที่มองจากทางด้าน AB โดยการหานั้นต้องทำการปิดแหล่งกำเนิดทุกตัวที่มีอยู่ในวงจรก็จะได้ความต้านทานเทียบเท่าเทวินิน

ถ้าเป็นวงจร Dependent active ความต้านทาน R_{th} หาได้จากการที่นำเอาค่าของแรงดัน V_{oc}/I_{sc} ซึ่ง I_{sc} หาได้จากการ short จุด AB ซึ่งจะมีกระแส I_{sc} ไหลผ่าน ซึ่งจะกล่าวต่อไปในทฤษฎีของ Norton

ทฤษฎีโนร์ตัน (Norton's theorem)

ในวงจรเชิงเส้นใด ๆ ที่มีแหล่งจ่ายพลังงานต่ออยู่ด้วยนั้น เราสามารถที่จะยุบวงจรให้อยู่ในรูปของแหล่งกำเนิดกระแสขนานกับความต้านทานภายใน ซึ่งแหล่งกำเนิดกระแส I_{sc} (Short circuit current) หาได้จากกระแสที่ลัดวงจรระหว่างขั้ว AB ดังรูปที่ 2

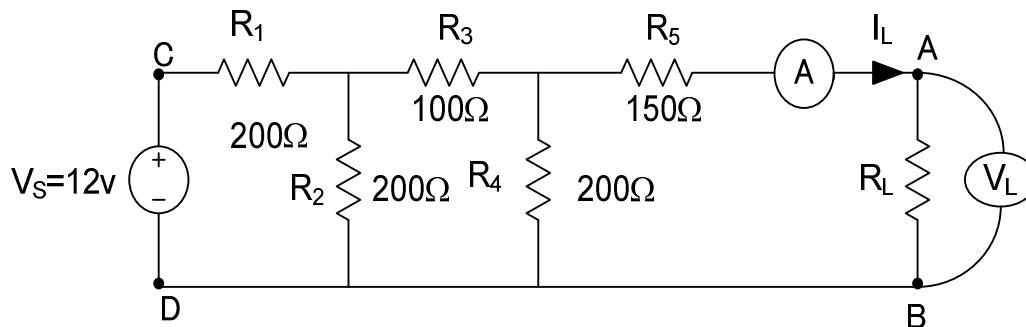
ส่วนความต้านทานสมมูล R_{th} ของทฤษฎีโนร์ตัน คิดเช่นเดียวกับ R_{th} ของทฤษฎีเทวินิน

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. แหล่งจ่ายไฟกระแสตรง
2. มัลติมิเตอร์
3. ตัวต้านทาน
4. บอร์ดต่ออุปกรณ์

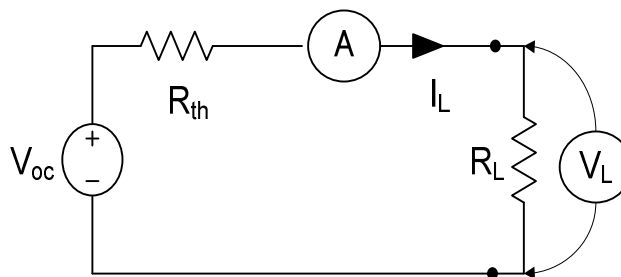
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

หัวข้อที่ 1 ทฤษฎีเทวินิน

รูปที่ 3

1. ต่วงจรดังรูปที่ 3
2. เปลี่ยนความต้านทาน R_L เป็น 100, 200, 300, 500, 1k Ω ตามลำดับ แล้วบันทึกค่าที่ได้จากการวัดและค่าจากการคำนวณของกระแส I_L และแรงดัน V_L ที่โหลด R_L ลงในตารางบันทึกผลการทดลองที่ 1
3. ปลดโหลด R_L ออกจากจุด AB
4. วัดแรงดันที่ตกคร่อมจุด AB ซึ่งเป็น V_{oc} (Open circuit Voltage)
5. ปลดแหล่งจ่าย V_S ออกจากวงจรและ short วงจรที่จุด CD แล้ววัดความต้านทานที่จุด AB (ซึ่งจะได้ความต้านทานสมมูลเทวินิน R_{th})
6. นำค่าที่ได้จากข้อ 4 และข้อ 5 มาเขียนวงจรสมมูลเทวินิน ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4

7. ต่วงจรดังรูปที่ 4 โดยการใช้ค่าแหล่งจ่ายแรงดันให้มีค่าเท่ากับ V_{oc} และค่าตัวต้านทานเท่ากับ R_{th} ที่ได้จากการวัดจากข้อที่ 4 และข้อ 5
8. เปลี่ยนความต้านทาน R_L เป็น 100, 200, 300, 500, 1k Ω ตามลำดับ แล้วบันทึกค่าที่ได้จากการวัดและค่าจากการคำนวณของกระแส I_L และแรงดัน V_L ที่โหลด R_L ลงในตารางบันทึกผลการทดลองที่ 2
9. คำนวณหาค่าแรงดัน V_{oc} และ R_{th} แล้วเปรียบเทียบกับผลการทดลอง

ตารางบันทึกผลการทดลอง

ตารางที่ 1

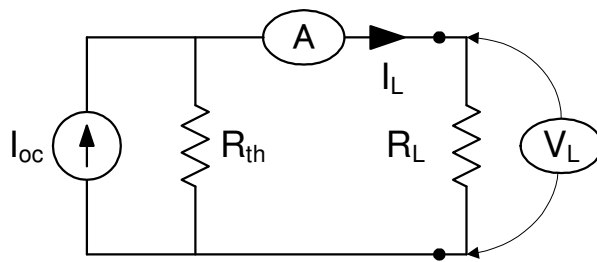
$R_L (\Omega)$	$V_L (V)$		$I_L (A)$		$P_L (W)$
	การวัด	คำนวณ	การวัด	คำนวณ	คำนวณ
100					
200					
300					
500					
1k					

ตารางที่ 2

$R_L (\Omega)$	$V_L (V)$		$I_L (A)$		$P_L (W)$
	การวัด	คำนวณ	การวัด	คำนวณ	คำนวณ
100					
200					
300					
500					
1k					
$V_{oc} =$	V	V			
$R_{th} =$	Ω	Ω			

หัวข้อที่ 2 ทฤษฎีโน้อร์ตัน

1. ต่อวงจรดังรูปที่ 3
2. ปลดโหลด R_L ออกจากจุด AB
3. วัดกระแสโดยการ short วงจรที่จุด AB ซึ่งจะได้ค่า I_{sc} (Short circuit Current)
4. ทดลองดังข้อที่ 5 ของการทดลองหัวข้อที่ 1 ทฤษฎีเทวินิน
5. นำค่าที่ได้จากข้อ 3 และข้อ 4 มาเขียนวงจรสมมูลนอร์ตัน ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5

6. ต่อวงจรดังรูปที่ 5 โดยใช้ค่าแหล่งจ่ายกระแสให้มีค่าเท่ากับ I_{sc} และค่าตัวต้านทานเท่ากับ R_{th} ที่ได้จากการวัดจากข้อที่ 3 และข้อ 4
7. เปลี่ยนความต้านทาน R_L เป็น 100, 200, 300, 500, 1k Ω ตามลำดับ แล้วบันทึกค่าที่ได้จากการวัดและค่าจากการคำนวณของกระแส I_L และแรงดัน V_L ที่โหลด R_L ลงในตารางบันทึกผลการทดลองที่ 3
8. คำนวณหาค่ากระแส I_{sc} และ R_{th} แล้วเปรียบเทียบกับผลการทดลอง

ตารางบันทึกผลการทดลอง

ตารางที่ 3

$R_L (\Omega)$	$V_L (V)$		$I_L (A)$		$P_L (W)$
	การวัด	คำนวณ	การวัด	คำนวณ	คำนวณ
100					
200					
300					
500					
1k					
$I_{sc} =$	A	A			
$R_{th} =$	Ω	Ω			

วิเคราะห์และสรุปผลการทดลอง

คำถามท้ายการทดลอง

1. เมื่อค่าของ R_L เปลี่ยนไป ค่าของ V_{OC} และ R_{th} จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. เมื่อค่าของ R_L เปลี่ยนไป คือเพิ่มขึ้น 10% กระแสที่ไหลผ่านและแรงดันที่ตกคร่อม R_L จะเปลี่ยนแปลงหรือไม่ (ถ้าเปลี่ยนแปลงจะมีค่าเท่าใด)
3. เปรียบเทียบวงจรสมมูลของเทวินินและนอร์ตันว่า มีผลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งอธิบายข้อดีและข้อเสียของวงจร
4. กำลังไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_L จะมีค่าสูงสุดเมื่อค่า R_L มีค่าเท่าใด